Reformatoři Jan Viklef a Jan Hus.

Příčiny úvah o působení jejich napsal pro "pokrok Západu" Fr. Stanisl. Hoffelner.

(Pokračování.)

Roku 1403 dne 28. května povolání byli rektorem všichni mistři university pražské k obecné schůzce, aby o učení Viklefově učinili společné usnesení. Příčinou svolání byla kapitola pražská, která — poněvadž stolice arcibiskupská právě byla prázdná úmrtím Olbrama ze Škvorce, sama chopila se věci, a požádala rektora, aby se strany artikulů, které z učení Viklefova již roku 1382 v Londýně odsouzeny byly za kacířské, učinil otázku k mistrům.

Tedy ve schůzce předložil rektor mistr Hasraser, Němec, napřed žádost kapitoly, potom dal skrze písaře čísti artikule Viklefovy, kteréž byli psány na dvou listech pergamenových, na jednom 24 článků ze synody londýnské, na druhém nové články vytažené z knih Viklefových a udané kapitole od mistra Jana Hubnera, člena university pražské, rodem Slezáka, jichž bylo dvacet jeden. Tedy celkem jednalo se o čtyřicet pět článků z učení Viklefova. Hned prvé tři hleděly k svátosti oltářní, znějíce, že hmotná podstata chleba zůstává ve svátosti oltářní i po posvěcení, a že Kristus ve svátosti není totožně, pravě a skutečně ve vlastní tělesné přítomnosti (jak učí Řím až posud.) Jiný článek tvrdil, že z evangelia není lze dokázat, jakoby Kristus byl ustanovil mši. Jiný popíral potřebu zevnitřní zpovědi, když toliko je pravá litost hříšníka. O moci kněžské tvrdilo se v článku čtvrtém, že pokud jest biskup ve smrtelném hříchu, nekřtí a nepůsobí svátosti oltářní; jinde přidáno k tomu, že vůbec kdo ve smrtelném hříchu jest, přestává na ten čas býti biskupem, duchovním představeným, neb světskou vrchností a jestliže kdo jest ustanoven k zatracení, modlitba jeho již napřed nic neplatí.

Mnohem více článků týkalo se světských statků duchovních osob: že jest to kacířství a proti písmu svatému i nařízení Kristovu, aby mužové duchovního stavu vládli statky pozemskými; mocnářové a jiní pánové světští, kteří církev jimi nadali, že učinili zle z návodu ďábelského, proto že také mají právo, aby dle zdání svého kněžím opět je vzali; podobně obecní lid, chce-li farářům svým desátky platiti, že může, nechce-li, že nemusí, neboť desátky že jsou pouhá almužna. Ještě přísnější výpovědi byly o řeholích mužských, že jsou naskrze proti všemu učení křesťanskému, vynález ďábelský a jakož zakladatelé jejich, rovněž i kdož do nich vstupují, že stejnou měrou těžce hřeší. Jiné článkové směřovali proti papežství, kteréž prý třeba na mnoze zrušiti a žíti dle způsobu řeckův pod vlastními zákony; církev římská že jest školou satanáše a že není potřeba k spasení věřiti, že církev římská jest vznešená nad ostatními církvemi na světě. Zvláštní články zavrhovaly platnost klatby papežské; jiné byly proti přísahám při soudech světských, že jsou proti zákonu božímu a proti modlitbám za jednotlivé osoby, že jsou tolik platny jako modlitby všeobecné.

Nade všechno nejpodivnější zněl článek londýnský: "že bůh musí poslouchati ďábla" a článek Hubnerův: "že všecko děje se z nevyhnutelnosti." Po přečtení těch článků zdvihl se hlučný spor ve schůzce mezi přátely knih Viklefových a druhou stranou, stojící o jejich odsouzení. Mistr Mikuláš z Litomyšle pravil Janu Hubnerovi do očí, že vybral články z knih křivě, nepravě a lživě, a že tam tak nestojí. Mistr Jan Hus doložil, že takoví kacíři knih by byli hodnějšíjší upáleni, než kacíři šafránu Berlín a Vlašku, kteří nedávno v Praze byli upáleni. Naproti tomu mistr Stanislav ze Znojma, jehož žákem i Hus byl, hájil všech 45 článků, že nejsou ani bludné ani kacířští; někteří ze starších mistrů, slyšíce toho důtažky, pohoršení odešli ze schůze. Konečně většinou hlasů usneseno, aby žádný mistr ani jiný člen university těch 45 článků nenáčil ani netvrdil, ani tajně ani veřejně, pod pokutou zrušení přísahy.

Že toto usnesení university nepůsobilo tak, jak původové jeho se nadáli, ukázalo se brzy. Po dvou letech na to (1405) kapitola pražská uznala za dobré, se žalobami svými obrátiti se k samému papeži, a papež Inocenc VII skutečně učinil napomenutí k arcibiskupovi pražskému aby rozmáhání se bludův Viklefových a jiného kacířství zarazil.

Arcibiskup Zbyněk Zajíc z Hasenburku povolal duchovenstvo z celé diecese (1406) a dal mu oblásiti přísné nařízení své, aby žádný se neopovážil kázati neb tvrditi výpovědi Viklefových, aneb o nich se bádat.— Kdož by proti tomu nařízení se dopustili, těm vyhrožováno těžkými pokutami. Hned téhož roku i brzy po tom bylo mnoho osob duchovních i světských vysílcháno před soudem arcibiskupovým pro podezření Viklefství. Však na žádného nemohlo nic jistého býti dokázáno a všichni byli od soudu propuštěni za nevinné.

Z hlavních obhajců knih Viklefových jedině mistr Stanislav ze Znojma měl soudní opletání, poněvadž ve smyslu Viklefově napsal traktát o zůstávání chleba ve svátosti. Ostatní, ačkoliv v započatém díle reformačním vždy směleji sobě počínali, nezavdali žádné příčiny k stíhání. Mezi těmito co hlava vynikal mistr Jan Hus. Ten hned téhož roku po odsouzení 45 článků Viklefových skrze většinu university sepsal traktát o svátosti oltářní, podobný staršímu, již roku 1401 od něho složenému, ve kterých bez chválení i bez zavrhování Viklefa přece pronesl tato zdání, které s Viklefovým učením, že hmotná podstata chleba a vína i po posvěcení zůstává, dobře se shodovala. Hlavní úmysl traktatu byl, vyvrátiti některá hrubší ponětí o svátosti oltářní, jak hierarchie římská v obecném lidu "věřícím" je pěstovala s velikou oblibou. Přítomnost těla a krve Kristovy v posvěcené hostii odkazoval Hus toliko sfle — víry. Druhému článku z knih Viklefových, který v tehdejším soudu reformačním byl zvláště důležitý, že totiž kněz ve hříchu jsa postaven, nepůsobí svátost oltářní, Hus odpíral zřejmě. Pravil', že jest hrubé rouhání, když prý někteří kněží vychloubají se mocí svou, že oni každý den dělají boha, myslíce ve mši svaté. Nebo ne kněz, ale bůh působí prý přítomnost svou ve svátosti, ovšem toliko pro víru.

V mravokárné části své reformační činnosti Hus ovšem úplně shodoval se s Viklefem. Kázal' o hrdosti ctižádosti, lakomství, urputnosti, obžerství a smilství kněžském, jakožto o nepravostech nad míru rozšířených a zkázou samé církvi hrozících, ne toliko na obyčejných kázních v kapli betlemské, ale i před celou universitou o výročních slavnostech jejich, i před arcibiskupem ve shromáždění kněžstva z celé diecese pražské a za jiných příležitostí podobných. Vedle Husa v témž směru působili také někteří jiní čeští mistrové a kazatelé, Stanislav ze Znojma, Jakoubek ze Stříbra atd.

Čím živěji takto národní strana Česká na universitě sobě počínala, tím užší bylo spojení mezi ní a většinou národa českého vůbec, která šla za týmiž úmysly, však tím širší byla vždy roztrž mezi ní a ostatní universitou, zvláště cizími národy, kteří poněvadž jim na stavu církve české pranic nezáleželo, při všech nových věcech žádného účastenství neměli.

Však mezi mistry a kněžími českými sestoupila se strana proti "viklefistě", jak z počátku jmenovali reformační snahy české, a tato strana vedla pak odpor proti Husovi a přívržencům jeho v Čechách dále, i když roku 1409 profesoři a studenti němečtí, poněvadž král Václav přiznaným právům národa českého na universitě sjednal moc a platnost, z Prahy a z Čech vůbec byli se vystěhovali. Tato římská strana mezi Čechy způsobila již dne 20. května 1408 novou schůzi o články Viklefovy v Praze u "Červé Růže". Šeděli se čelní mužové obou stran. Čteno bylo opět povětšinou již 45 artikulův z učení Viklefova. Hus a přátelé jeho protivovali se prostému odsouzení jejich, pravíce, že jsou mezi nimi mnohé, které, když se jim dobře rozumětí chce, mají pravdu. Konečně zůstalo na tom, aby žádný člen národu českého na universitě nesměl oněch článků Viklefových tvrditi, ani jich učiti, pod trestem vyloučení, však tak, aby zápověď vztahovala se toliko na smysl jejich kacířský, bludný neb pohoršlivý.

(Pokračování bud.)

Sibiřská dráha a suezský průplav. V přítomné době dokonává se v carské říši událost, která jistě umění strategický i obchodní význam suezského průplavu, až dosud uhodnouti nelze, v jakých rozměrech. Všecky tovary z Japanu a Číny do Evropy a nazpátek nebudou již choditi cestou mořskou, nýbrž sibiřskou drahou, protože doprava po souši bude rychlejší a bezpečnější. Rusko obdrží obrovské, přímé i nepřímé výhody ze svého podniku. Sibiřská dráha stane se transitnou cestou mezi Evropou a dálným východem. Týmž poměrem význam suezského průplavu bude se stále zmenšovati a Port Said přestane býti "egyptským Gibraltarem" jak v politickém, tak i v obchodním ohledu. Stavbou sibiřské dráhy připravuje se převrat v politických a obchodních poměrech Anglie k jiným národům. Již je znáti obrysy nové skupiny sil a zájmů, jež nebude Anglii příznivá. Ze zoufalých pokusův Anglie, aby uskutečnění tohoto velikého díla bylo zmařeno anebo, možno-li, aby výsledky jeho byly zničeny, možno poznati, že Anglie na stavbu sibiřské dráhy pohlíží s netajenou hrůzou.

Žeň z loňského roku. — Ze statistických výkazů ústředního úřadu zemědělského ve Spojených Státech o výtěžku loňských žní v Evropě a v Kanadě vyjímáme následující data, zajímavá i pro naše obecenstvo vzhledem k nízké míře cen obilních: Úhrnný výtěžek v evropském Rusku žita jest 821,534,404 bušlů pšenice 282,542,040, ovsa 687,876,308, ječmene 186,718,480 a pohanky 43,209,650. V Anglii: pšenice 6,037,927, ječmene 2,095,771, a ovsa 139,732,723. Ve Francii: pšenice 343,330,000, žita 76,460,000, ječmene 52,550,000, ovsa 278,038,000. V Německu: pšenice 126,400,000, žita 336,633,000, ječmene 130,000,000, ovsa 452,000,000, brambor 1,239,704 metr. ctů. a sena 22,298,509 tun. V Rumunsku: pšenice 4,584,000, žita 5,769,000, ječmene 16,906,000 měřic, ovsa 10,019,000. V Italii: pšenice 123,000,000, ovsa 16,000,000, ječmene 8,000,000, kukuřice 54,763,000, rýže 15,000,000. V provincii Ontario, Kanada: pšenice 2,650,000, ječmene 11,300,000 ovsa 72,000,000. V provincii Manitoba, Kanada: pšenice 17,700,000, ovsa 12,200,000, bramborů 1,900,000.

Postup militarismu v Německu. — Rozpočtový výbor říšského sněmu německého povolil všemi hlasy — rozhodli to opětně klerikálové—proti hlasům svobodomyslných a socialistův, obrovské požadavky na nové obrněné lodě válečné, kteréžto věci zvláště Vilém II. neobyčejně se ujímal. Zástupce vlády jeho prohlásil před hlasovacím výborem, že by při nynějším stavu lodí německých vláda za případných zápletek válečných nemohla za nic ručiti. Zahraniční poměry a zkušenosti z války čínsko-japonské ukládají prý nutně Německu za povinnost, aby svou námořní moc rozšířilo. Při debatě o poloze této, prohlásil jeden z řečníků konservativních, že jeho strana vyhrazuje si definitivní rozhodnutí pro 2. čtení v plenu sněmu. Zástupce svobodomyslné strany Eugen Richter vyložil toto prohlášení v ten smysl, že konservativci, nepřistoupí-li vláda na jejich návrh státního monopolu pro obchod s obilím, po případě z odvety chtějí se těmto požadavkům jejím při jednání v plenu vzpouzeti. Ostatně, pokračoval Richter, celá tato debata je bezúčelná, poněvadž schůzka jedna mimo parlament konaná, působila tlakem nežádoucím na toto hlasování. Na otázku, co tím míní, doložil Richter, že myslil tím svaní poslanců do císařského paláce v Postupimi a přednáška císaře před poslanci a generalitou o nutnosti nových lodí válečných. Jest otázkou, bude-li míti vláda německá v této věci také v plenu stejné štěstí?

Vítězství decentralisace ve Francii. Jest známo, že Francie náleží k nejcentralističtějším státům a známy jsou také historické a jiné příčiny toho. Avšak i v tomto státu nemohou se obrániti již vítězící sfle myšlénky decentralisační, jejíž naléhavosti a prospěšnosti. Ano pod samou ochranou ministerstva francouzského svolán byl velký výbor, kterýž raditi se má o způsobu, jakým by se dala v státu tom provésti decentralisace správy. Minulý měsíc zabájil sám ministrpresident Ribot první sezení výboru toho, žádaje vřele za podporu všech členů za účelem provedení velké reformy této. Ustanoven ihned subkomitét, jenž má vypracovati program pracovní pro velký výbor. Subkomitét tento dohodl se také již o tom, že výbor rozděliti se má v pracích svých na dvě oddělení. První oddělení má vytknouti a vymeziti záležitosti, kteréž příště mají spadati v právomoc krajských, okresních a obecních zastupitelstev a jež mají býti odňaty kompetenci ústřední správy. Druhé oddělení má vymeziti, pokud co ze záležitostí těchto spadati má v obor právomoci té či oné samosprávné korporace a jaké instance by se měly po případě zříditi, kteréž by při sporech kompetentních rozhodovaly.

Přes 100 let

nejpřísnějších pokusů a zkoušek ve všech podnebích a všech ročních dobách, ukázalo, že z

úplného

seznamu všech prostředků, kterých bylo kdy užíváno k čistění a sílení krve a osvobození tělesného systému od choroby, žádný nedodělal se takového

úspěchu

jako tento nejčistší a nejlepší domácí prostředek

Dra. Petra Hoboko.

Jest to dobrodiním a rozhodnou pomocí ve všech chorobách, vznikajících v krvi, této hlavní podstatě života.

Bolesti jater, zácpa, bolení hlavy, žloutenka, dna (rheumatism), obtížné trávení, vodnatelnost, růže, kamenice, krtice a jiné choroby i bolesti mající základ v kostní soustavě, ustupují před mocným vlivem tohoto osvědčeného a všeutěšujícího ze všech prostředků.

Dra. Petra Hoboko

rozšiřuje se pomocí zvláštních jednatelů. Není-li takových ve vašem místě, adresujte své objednávky na jediného vyrábitele pravého prostředku, jenž jest vnukem původního vynálezce, totiž

DR. PETER FAHRNEY,
112-114 S. Hoyne Avenue,
CHICAGO, ILL.

Nelze dostati v lékárnách—pamatujte si.

KUKUŘICE JEST KRÁLEM

Iowa v popředí

v pěstování kukuřice a ze nejpříhodnější jest naše

Gold Mine kukuřice.

Jest nejpěknější na celém světě, mající hladká zrna a nejmenší kusy pod sítem. Žádáme vás vřelý zdravý zdravý a zajímáme, abyste v roce 1894 kukuřice všem, již se v dnešním světě chtěli se tato v Hospodářství šetří. Adresujte:

Iowa Seed Co. Sioux Kansas, Ia.

Vyplácí se ovocnářství? Ano, pokud provádíme a rozvíjíme v zájmu ovocných druhů chutných, šťavnatých a stravitelných, spěšíjíce se od nich hříšné.

Kde obdržím takový druh? U nás obdržíte nejosvědčenější jablone, třešňové a švestkové stromky, meruňky, révu, ořechy, ozdobný stromy atd. Zkuste PRAVÉ, čerstvé a stravné.

Můžete mi ušetřiti peníze? Zajímá-li vás, když objednáte od nás přímo. Abyste se přesvědčili, dopište si pro náš ILLUSTROVANÝ CENNÍK SPOLEHLIVÝM. Časný dar s radou objednávkou, zmíníte-li se o tomto listu. Sioux City Nursery & Seed Co., T28H-3m SIOUX CITY, IOWA.

Stromky pro podzimní sadbu.

Jabloně všech nejlepších druhů, 4 až 5 stop, 100 kusů..... $8.00
Jabloně všech nejlepších druhů, 5 až 7 stop, 100 kusů..... $10.00
Hrušky všech nejlepších druhů, od 25c do 50c kus
Třešně " " " od 25c do 35c kus
Vino Concord, první třídy, 100 kusů, $2.50
" " " " 1000 kusů, $20.00

Nabízí zahradnický a semenářský závod

F. J. Olsen.
SEYMOUR PARK, OMAHA, NEB.

Nejméně jednou tolik platíte za to samé zboží jinde. H17-3m

Northern Grown Červené semeno. Poučení o vzrůstu korny (fotografická knížka) a jak jsem vypěstoval 150 bušlů krásné zlaté korny z jednoho akru v 201 dnech od zasázení, zároveň se vzorkem Early Yellow Rose, Pride of the North a Snow Flake White — tři nejlépe prospívajících kornách zašle se každému na požádání, když přiloží 5c. v poštovních známkách.

J. B. ARMSTRONG,
TH-3m Shenandoah, Iowa.

Vojtěškové semeno 1894.

Máme obmezenou zásobu vojtěškového semene, vypěstovaného v roce 1894, jež jsme zvláště vybrali pro obchod tohoto jara. Vložíme do pytlů a dáme na dráhu za $4.25 bušl. Návod k setí s každou objednávkou. Dopište nám anglicky.

OLMSTED & OLMSTED,
T43H23m3 Beaver City, Neb.

SEMENA.

K jaru 1895

odporučuje 43t8

L. A. Dráždanský
v Milwaukee, Wis.

svůj dobře zásobený sklad s čerstvými semeny zahradních, květinových, lučních, polních a obilí výsevného.

Český seznam pošle každému na požádání zdarma. Dopište si o něj pod adresou:

L. A. DRÁŽDŇANSKÝ,
541—12th St., MILWAUKEE, WIS.

Kansas Seed House
má vše v oboru semenářství.

ZVLÁŠTNOST: Semeno kukuřičné, stromové, cibulové, vojtěška, pohanka sachalinská, jeruzalemská kukuřice a vůbec všechny nejnovější známá semena hodící se do suchem stižených krajin.

F. BARTELDES & CO.,
TH24-m2 Lawrence, Kansas.

Výprava do Čech!

Na účet Národopisné výstavy v Praze,
pořádaná koncem května.

Levné ceny, rychlá doprava, pohodlí a řádná obsluha jsou zaručeny. — O bližší obraťte se brzo, neb přihlášky budou přijímány jen do konce dubna na adresu:

A. ŠEBETOVSKÝ,
860 So. Ashland ave.,
CHICAGO, ILL.

Směnky na *Živnostenskou Banku* v Praze, v obnosech od 10ti do **100,000 zl.**, jakož i menší obnosy v hotovosti rak. m. prodám. Zásilky peněz poštou neb telegrafem, vymahání dědictví a notářské práce spolehlivě obstarám.

☞ Dotazy zdarma zodpovím.

th— **A. Šebetovský.**